

Samleskinnen

Nr. 3/2010 – Årgang 15

Medlemsblad for Rogaland Elektromontørforening

Alle medlemmer er tatt ut i politisk streik 4. november mot de foreslåtte endringene av FKE (forskrift om kvalifikasjonskrav for elektrofagfolk).

Endringene som er foreslått i FKE svekker kravet til kompetanse og elsikkerhet. Bildene er fra tidligere "aksjoner".

Dette er noe av det du kan lese om i Samleskinnen:

FKE-konferanse, Tillitsvalgte har avtalerett ved innleie fra bemanningsforetak,

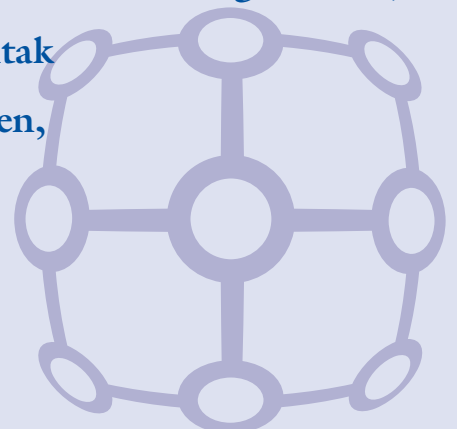
Lokale forhandlinger, Lærlingeinntak

og lærlingemøter, Oslo-konferansen,

Olje-konferanse i Bergen

og Hvordan rekruttere flere

jenter til bransjen

Samleskinnen

Utgitt av:

Rogaland Elektromontørforening

Lagårdsveien 124

4011 Stavanger

Mandag–fredag 08.00–15.30

Hjemmeside: www.rele.no

E-post: firmapost@rele.no

Telefon:

Stavanger 51 84 04 50

Haugesund 52 71 31 38

Faks:

Stavanger 51 84 04 80

Haugesund 52 71 79 98

Leder:

Øivind Wallentinsen 51 84 04 53

Mobil: 908 97 703

E-post: wallentinsen@rele.no

Kontormedarbeider:

Anne Marie Haug Moen 51 84 04 50

E-post: amh.moen@rele.no

Organisasjonssekretær:

John Helge Kallevik

Tlf.: 51 84 04 54

Mobil: 908 97 701

E-post:

jhkallevik@rele.no

Egil Willy Kristensen

Tlf.: 51 84 04 52

Mobil: 908 77 702

E-post:

kristensen@rele.no

Annonse:

Ta kontakt med Stavangerkontoret.

Deadline:

Nr. 4-2010 = 26. november

Nr. 1-2011 = 25. februar

Nr. 2-2011 = 27. mai

Nr. 3-2011 = 23. september

I posten ca. 4 uker etter deadline

Ettertrykk med gjengivelse av kilde tillates.

Redaktør: Kai Christoffersen

Mobil nr.: 930 22 923

E-post: kaichr@powermail.no

Redaksjonen: Arbeidsutvalget

Opplag: 2.200

Trykk: Kai Hansen, Stavanger

Leder

EL & IT Forbundet tar medlemmene ut i politisk streik 4. november 2010.

Jeg vil starte denne lederen må å si litt om den pågående revisjonen av FKE (Forskrift om kvalifikasjonskrav for elektrofagfolk). Dette arbeidet har pågått siden høsten 2007 og er enda ikke ferdig. Det er imidlertid sendt ut en høring på deler av FKE. Forslagene til endringer som er på høring nå er i forbindelse med at tjensteddirektivet (tjensteloven) og et EU direktiv om yrkeskvalifikasjoner skal tas inn i norsk lov og forskrifter. Dette arbeidet, blir det hevdet, må være ferdig til årsskifte. Uansett så betyr det at vi får høring på FKE i 2 omganger.

De forslagene som er ute, må vi reagere på nå, for vi kan ikke akseptere endringene nå for så å protestere når høringen på hele forskriften kommer. De foreslåtte endringene er etter min mening endringer som vil svekke kvalifikasjonskravene både for den som forestår (installatøren) og for fagarbeideren. Forslag til endringer har også med ett skille mellom midlertidig og permanent godkjenning for de som har sin utdannelse fra EU/EØS land. Der det er slakkere krav til de som skal ha midlertidig godkjenning. Kravene som stilles til de som søker permanent godkjenning er ikke stramme nok og da sier det seg selv at kravene til midlertidig godkjenning er enda verre. Det var en FKE-konferanse i EL & IT Forbundet den 30/9-1/10 som behandla forslagene til endringer og konkluderte med at alle midler måtte tas i bruk for å stramme opp forslaget betydelig. Konferansen vedtok at vi skal benytte politisk streik for å få synliggjort våre standpunkt og samtidig gi ett sterkt signal til politikerne. Det er de politiske myndigheter som må ta grep og sørge for at vi får en forskrift i tråd med våre krav. Da får vi en forskrift hvor både kravet til kvalifikasjoner og el.sikkerheten er ivaretatt. EL & IT Forbundets krav til en ny forskrift er:

- Den som er faglig ansvarlig (installatør) og den som utfører arbeidet (fagarbeider) skal være ansatt i samme bedrift.
- Inn- og utleie mellom bedrifter skal kun foregå mellom bedrifter som omfattes av forskriften (FKE), er godkjent opplæringsbedrift, har faste ansatte og har egenproduksjon.
- Utenlandske arbeidere skal ha tilsvarende faglige kvalifikasjoner som norskutdannede for å kunne arbeide som elektrofagarbeider. De som ikke tilfredsstiller kvalifikasjonene i FKE må avlegge fagprøve i Norge. Tilsvarende skal også gjelde for installatør.
- Krav til kvalifikasjoner skal også gjelde for ansatte hos produsent — det er ikke tilstrekkelig med bedriftsintern opplæring.
- Det må framkomme i forskriftens navn at det er en forskrift om krav tilkvalifikasjoner for elektrofagarbeider.

Den politiske streiken avholdes torsdag 4. november 2010 og vi vil komme tilbake med mer informasjon om både tidspunkt og på hvilke steder i fylke vi kommer til å ha arrangementer. Jeg vil benytte anledningen til å oppfordre alle til å delta i den politiske streiken og møte opp på det arrangementet som passer best. Kravet vårt er en god forskrift slik at både de som jobber i bransjen er trygge og at også forbrukerne kan være trygge på at de har fått utført arbeid med høy grad av kvalitet og el.sikkerhet.

De siste linjene i denne lederen vil jeg benytte til å utfordre alle til å mobilisere frem til den 4. november slik at vi får en oppslutning som sier klart fra om at de foreslåtte endringen finner vi oss ikke i. Lykke til med arbeidet.

Øivind

Innhold

<i>Lederen har ordet</i>	2
<i>Redaktørens hjørne</i>	3
<i>Helikopterdekk ved norske sykehus</i>	4
<i>Minilandsmøte / konferanse og kurs!</i>	5
<i>Konferanse vedr. vikardirektivet</i>	6
<i>LO sommerpatrulje</i>	7
<i>Stafettpinnen</i>	7
<i>Forberedelser til lokale forhandlinger</i>	8–9
<i>Lærlinginntak i Rønning Elektro</i>	10
<i>Første dag som lærling i Aibel</i>	11
<i>Kartell samling hos Statoil</i>	12
<i>Oslo konferanse 31.8. – 2.9. 2010</i>	13
<i>Oljekonferanse i Bergen</i>	14–15
<i>Informasjon fra Utvalgene</i>	16–17
<i>Forumkonferanse 21. og 22. september</i>	18
<i>Ny overenskomst gjelder fra 1. mai 2010</i>	18
<i>HMS seminar i Bergen 29. og 30. september</i>	19
<i>FKE Konferanse og fanemarkering i Oslo</i>	20–23
<i>Uttalelse fra FKE konferansen</i>	24
<i>Sudoku</i>	25
<i>Aktiviteter ut året + invitasjoner</i>	26
<i>Landsmøte 2011</i>	27
<i>Tariff med deltakelse og resultat</i>	27
<i>Lærlingemøter avholdt i Rogaland i 2010</i>	28–29
<i>Blod kan ikke lages, det må gis</i>	30
<i>Rekruttering – Hvordan få flere jenter inn i yrket vårt?</i>	31
<i>Tillitsvalgte har avtalerett ved innleie fra bemanningsforetak!</i>	32

Redaktørens hjørne

Da var Samleskinnen på plass for 3. gang i år og med mange forskjellige aktiviteter dekket. Stor variasjon i lesestoffet og flere bidragsytere har forhåpentligvis vært med å gi ett godt blad. Redaksjonen håper våre medlemmer og tillitsvalgte fortsetter med å hjelpe til med bladet.

Høsten har vært travel og mange av aktivitetene kan du lese om i bladet. Det ser ut som om resten av året også blir meget travelt, da en skal forberede seg til forbundets Landsmøte. I tillegg er det en meget viktig sak om fagets forskrifter, med fanemarkeringer og streik som pågår.

Selv med stor aktivitet skal alle andre saker av liten og stor karakter også få grundig behandling. Fagforeningen har mange dyktige tillitsvalgte og derfor klarer vi også å holde så høy aktivitet gjennom flere år. For å få dyktige tillitsvalgte må medlemmer skoles og få delta på mange av de kurs, konferanser og lignende som fagforeningen deltar på. Da får vi godt materiale å rekruttere i fra og medlemmene finner saker de kan interessere seg i.

Med dette bladet utsendt til medlemmene så er allerede starten på årets siste nummer i gang. Redaksjonen må få artiklene innen deadline for nr 4-2010 slik at vi er sikre på å få bladet utsendt innen jul. Vi har avtale med posten som må overholdes for å holde kostnadene nede og disse er satt ut fra deadline og tiden vi bruker sammen med trykkeriet på korrekturlesning.

I tillegg til vårt gode medlemsblad har både fagforening og distrikt Rogaland oppdaterte hjemmesider som dere bør sjekke ut for holde dere informert.

Det kommer både representantskapsmøter og julemøter, slik at det er flere muligheter for å tilegne seg mye informasjon. Klubbene må sørge for å være representert for det er ikke samme sak å lese om alle aktivitetene i etttert. Delta på kurs, møter og konferanser, slik at dere kan være med å påvirke.

Ellers må dere fortsette med å verve nye medlemmer. Der har mange vært flinke og vi håper dere fortsetter det gode arbeidet. Fagforeningen skal ha ny trekning på sine julemøter, så bare stå på videre og delta i loddtrekningen.

Hilsen Kai Chr.

Fagforeningens styrke, er din sikkerhet!

I militære farger kan helikopteret lande ved norske sykehus, men ikke som sivilt helikopter!

Helikopterdekk ved norske sykehus

Av: Kai Christoffersen.

Hvorfor bygges helikopterlandingsplassene for små til våre offshore helikoptre?

Noen sykehus har større ansvar ovenfor offshore miljøene enn andre ut fra sin beliggenhet. Både i Stavanger, Bergen og i Trondheim kommer det årlig noen skadetilfeller fra offshore installasjonene som krever akutt medisinsk behandling. Heldigvis er våre medlemmer i gode hender offshore hos dyktige sykepleiere, men dessverre så kan det være hendelser som krever større inngrep og resurser enn hva man kan gjøre ombord.

Da er det transport til land med helikopter og om skadene er livstruende så er det korteste vei til sykehuset som gjelder. Dette blir det nå slutt på!

Får ikke lande ved sykehusene

Både ved Haukeland Universitetssykehus og St. Olavs hospital i Trondheim bygges det nå helikopterlandingsplasser som er for små til offshore helikoptre. Ved disse basene blir plattformen 34 meter i diameter, mens kravet for de større offshoremaskinene er 40 meter.

Det betyr at skadet offshore personell må omlastes på Flesland eller på Værnes og fraktes videre med luftambulansen eller sykebil. Det medfører forlenget transport og kan gi opptil 2 timer senere ankomst til sykehuset.

Dette er uakseptabelt og det må jobbes med å få landingsplassene 6 meter større.

Men det kan være at noen ikke ønsker dette av egen vinning sin skyld. Og jeg har i samtaler fått høre at 330 skvadronen ikke ønsker større landingsplasser fordi deres helikoptre går under militære regler og kan lande så lenge piloten mener det er trygt og klar-signal fra skvadronsjefen er gitt. For sivil flytransport er det strengere regler og da hjelper det ikke at Sea King helikopteret er større enn vår Eurocopter.

Kan det være at 330 skvadronen er redd for sivil konkurranse i redningsanbud eller at bevilgninger til nytt helikopter og utstyr kan bli forsinket ved at offshore helikoptrene kan lande ved sykehusene?

Dette vet jeg lite om, men har fått slike signaler fra to personer som kjenner miljøet ganske godt. For meg er det viktig at våre medlemmer i LO familien har det beste utstyret, de beste folkene og kan på beste og raskeste måte få den hjelpen som trengs.

I øyeblikket virker det som om arbeidet med å få rett størrelse på helikopterdekket har stoppet opp og det blir derfor viktig for tillitsvalgte, fagforeningen og forbundet å få fokus på saken igjen.

Minilandsmøte/ konferanse og kurs!

Av: Maria S Jacobsen.

Ungdomsleder Maria S Jacobsen har vært på "minilandsmøte"

Første dag startet fredag 27. august

Det begynte med opprops liste. Så hadde vi en bli kjent runde der hvor hver og en person gikk sammen 2 og 2 og intervjuet hverandre, etter på ble dette fremført, og alle fikk vite hvem alle var.

Klokken 13.30 kom Terje Olsson som er hovedkasserer. Han begynte med å fortelle litt om seg selv. Han tok ett tilbakeblikk i 2005 og snakket om folketrygden, pensjonen, sykelønnsordningen, arbeidsmiljøloven (han tror den blir stoppet og lagt tilbake til det gamle), og han fortalte en del om EU, privatisering eller modernisering (NPM, new public management.)

Terje ble ferdig og det ble spørreunde.

Neste innleder var Jan Olav Andersen som er leder av forhandlingsavdelingen. Han snakket om "energi til forandring" blant annet klima og å komme oss vekk fra fossile brennstoffer. Han hadde ett godt ordtak, det lød sånn, " det

var ikke stein som tok slutt når stein alderen tok slutt, det var rett og slett bare att en fant ut nye og bedre måter og gjøre ting på."

Etter dette var det gruppe oppgaver.

Neste dag 28. august fortsatte folket på gruppe oppgavene sine. Jeg og noen andre hadde andre oppgaver som å være dirigent, til det kommende minilandsmøtet senere den samme dagen.

Etter lunsj klokken 13.30 startet minilandsmøte. Vi tok opp mange viktige saker som skal fremmes til landsmøtet. Da gjenstår det bare å se om vi får igjennom noe av det vi har foreslått. Alle er spente og vi gleder oss til landsmøtet. Vi tok en pause i minilandsmøtet og fortsatte neste dag (den 29. august).

Jeg lærte utrolig mye av oppgaven som dirigent, det var masse nytt og sette seg inn i. men kjempegøy var det.

Konferanse vedr. vikardirektivet

Av: Sverre Åge Johnsen

Dagskonferanse om kampen for faste ansettelser fredag den 3. september

Roy Pedersen.

Roy Pedersen åpnet konferansen med å fortelle salen at 3 millioner europeere har en timelønn på under 7 Euro. Dette for å sette et lys på hva som skjer og hvilket bilde som er rundt våre egne gren-

ser. EØS avtalen vil bli en faktor, for at de problemene vi nå ser i resten av Europa også vil nå oss. EØS avtalen har i lengre tid vært det beste verktøyet for vår motpart til å presse og svekke arbeidere sine vilkår og rettigheter. Så en nøkkel må være å jobbe for styrke retten til å inngå tariffavtaler. Roy Pedersen hadde også fokus på at arbeidsgiver har endret seg fra å se sitt samfunnsansvar, til dagens kapitalryttere (fast Money).

Stein Stugu

Stein Stugu presenterte De-facto sitt hefte Vikarbyrådirektivet "fra vondt til verre". Han begynte med å utdype ordet "vikar", som han mente var mest betegnede, men understre-

ket tydelig at flere og flere hadde begynt å bruke "bemanning" i stedet. Dette for det ordet "bemanning" var av mer kamuflert betydning. Stein trakk opp problemet at det fantes 2 navn på direktivet, fagbevegelsen og venstresiden brukte navnet vikarbyrådirektivet, mens Arbeidsgiverorganisasjoner og høyresiden valgt konsekvent navnet bemanningsbyrådirektivet. Helt siden 2000 da det ble lovlig å drive med bemanningsbyrå, har vi hatt problem med å takle lovendringen. Denne endringen har dannet grobunn for de angrep vi i dag ser på våre avtaleverk. Sosialdumping har fått grobunn i de fleste næringer, og har dessverre blitt konkurranse middel som har fått aksept i flere

bransjer. En tendens er også at stadig flere grupper og næringer har større bruk av vikarer, tidligere var det kvinner, men nå er like mange menn vikar.

I Norge er ca 1 % av de som arbeider vikarer, i Europa er snittet 1,7 % (høyest UK 4,1 % og lavest Hellas med 0,2 %). Steinar fortsatte med å begrunne noen hovedpunkter med hva som var problem med vikarbyråer. Først var det at det da etableres et ekstra arbeidsgiverledd, noen som gjør det uoversiktlig over ansvarsforhold, videreutdanning og den generelle arbeidskulturen i hver enkelt bedrift.

Det blir vanskeligere å organisere arbeidstakere, da hver enkelt arbeider er der for en kort periode. Dette vil i et lengre løp medføre press på lønn og arbeidsforhold. Stein avsluttet med sine syn på hvordan man kunne demme opp for det ny direktivet, og kom med følgende råd: Bruke veto retten, øke bruken av allmenngjøring, utvide innsynsretten, forbud mot vikarer i særlig utsatt bransjer (renholder i hotellbransjen), styrke offentlig autorasjonsordning, og sist at det skal kunne være mulighet for en kollektiv søksmålsrett.

Even Hagelien fra NHO snudde alt på hode, og kom med følgende påstand; bemanningsbyråer slik vi har i dag, har vært positivt for arbeidslivet og blitt inngangporten for veldig mange inn i arbeidslivet. Arbeidsmarkedet har blitt mer fleksibelt og er helt nødvendig for å kunne konkurrere på det internasjonale markedet. Det har vist seg i følge Even, at bemanningsbyråer er blitt den nye formen for opplæringsbedrift for en rekke arbeidere som vil inn i arbeidsmarkedet. Han fortsatte med å si at de er kun et få tall av bemanningsbyrå som undergraver arbeidslivet, men disse må bort, slik at bemanningsbedrifter kan bli akseptert og gi arbeidslivet den fleksibiliteten markedet trenger.

Det ble åpnet for debatt, hvor flere var innom EØS avtalen i sin helhet - Trenger vi denne avtalen var spørsmålet? Det er fortsatt sterke rettigheter i dette landet, men oftere og oftere hører vi om folk som ikke får sine rettigheter som f. eks å etablere tariffavtaler. Videre ble det tegnet et bilde under debatten, at det er ikke de ekstreme enkelte tilfellene som er problemet, MEN at dette er satt i et system som er utfordringen. Og det er bare å innse at det er sterke krefter som ønsker dette direktivet velkommen, enten det heter vikarbyrå eller bemanningsbyrå.

LO sommerpatrulje

Av: Kjetil Røysland

Den 5. juli tok vi turen til Haugesund for å være med på sommerpatruljen. Her ble vi delt inn i grupper og fordelte arbeidsplasser vi skulle besøke. Vi besøkte rundt 7 forskjellige bedrifter som enten hadde lærlinger eller ungdommer som sommervikarer. Der vi blant annet sjekket om de hadde arbeidskontrakt, lønn etter tariff, samtidig som vi fikk informert om fagforeningen og delt ut informasjon.

Det var også rigget opp stand i sentrum der det ble delt ut flyers til folk som gikk forbi.

Den 6. og 7. juli var vi rundt 15 stk som var samlet på Jæren for å besøke arbeidsplasser i området. Her ble det oppdaget blant annet brudd på arbeidsmiljøloven, bruk av svart arbeid, mangler på arbeidskontrakt. Her ble det besøkt alt fra bilverksted, gartneri

til byggeplasser. Vi ble godt mottatt de fleste plasser og folk var interessert i å høre om fagforeningen. Et par plasser fikk vi også lov til å komme med forslag til forbedring på sikkerhetstiltak.

På M44 var det rigget opp stand der vi delte ut informasjon og godteri til forbipasserende.

Dette var første gang for oss på sommerpatruljen, og vi vil si oss fornøyd med de 3 dagene vi deltok. Nå har vi fått ett innblikk i hva som skjer på arbeidsplasser rundt om i distriktene samtidig som vi har fått mer kjennskap til lover og regler som gjelder arbeidslivet.

Vi ser allerede frem til neste års Sommerpatrulje og vil oppfordre flere til å delta. Her får du virkelig oppleve hva som skjer på arbeidsplasser rundt om i distriktene.

Stafettpinnen

Espen Klimek hos IKM har skrevet Stafettpinnen.

Hei, jeg heter Espen Klimek, er 23 år og jobber som automatiker ved IKM Elektro.

Jeg flyttet fra hjembyen Sauda for å begynne som lærling hos IKM i 2005.

Der har jeg i løpet av de siste fem årene fått delta i mange spennende og utfordrende jobber og fått mange nye venner.

Jeg jobber stort sett på verksted eller ute hos andre bedrifter i distriktet, men får til tider mulighet til å reise på oppdrag uten for byen og landets grenser.

I tillegg til automatiker fagbrevet har jeg begynt som viklerlærling ved siden av mitt normale arbeid.

Så når det er lite å gjøre på automatiker siden av verkstedet er jeg på viklersiden og får litt praksis.

Jeg tar dette ekstra fagbrevet for å bli mer allsidig og få variert arbeidsoppgavene mine i større grad.

Hovedgrunnen til at jeg er medlem i EL&IT er at vi ved reiseoppdrag nesten alltid må krangle i lange tider etter hjemkomst for å få det vi har krav på, og da er det betydelig lettere med en organisasjon i ryggen.

Vi er omtrent halvparten på verkstedet som er organisert, dette til tross går stort sett alle godt i lag rent sosialt.

Gjennomsnittsalderen på verkstedet er relativt lav, noe som for meg er midt i blinken for at jeg skal trives på jobb. Jeg pleier å si at det er ikke arbeidet som avgjør om det er kjekt på jobb, det er den / de du jobber i lag med. Jeg ville heller skrubbet kloakkavløp med en god kamerat enn å koble tavler med en jeg ikke tåler synet av.

De timene av døgnet jeg ikke jobber eller sover bruker jeg stort sett til venner, trening eller foran en PC skjerm. Alle timene jeg sløser vekk ved skjermen skylder jeg på at jeg under oppveksten hadde Super Mario som barnevakt når de gamle var en tur ute av huset.

Og uansett hvor mye som skal gjøres er det alltid tid til en pils. :-)

Forberedelser til lokale forhandlinger

Av: John Helge Kallevik og Egil Willy Kristensen

Etter tariffoppgjøret 2010 er ferdig skal det avholdes lokale forhandlinger, for å revidere de lokale lønnsavtalene.

Alle tillitsvalgte i Rogaland var innkalt til møtene enten i Stavanger eller i Haugesund.

Saksliste:

1. Informasjon om uravstemningen og avklarende protokoller i etterkant av forhandlingene
2. Lokale forhandlinger
3. Verving – spesielt lagt vekt på lærlingeinntaket i høst
4. Status på IKT overenskomsten (Arbeidsrettens behandling og møter mellom partene)

I tillegg ble FKE saken og etterutdanning satt opp på sakslista.

Det var stort oppmøte både i Stavanger og Haugesund. Dette til tross for at møtene var lagt til midten av august, hvor mange hadde ferie.

Øivind Wallentinsen, leder av fagforeningen og medlem av EL & IT Forbundets forhandlingsutvalg for Landsoverenskomsten for elektrofagene, orienterte om de ulike protokollene som var gjort etter oppgjøret. Da spesielt om de ulike prosentuelle tilleggene som ble omgjort etter at fastlønna (LOK § 3 A) ble hevet med kr 12,-.

Lærlingelønna ble endret etter oppgjøret, det hadde sin bakgrunn i at lærlingelønna i 9. halvår ble mer enn fagarbeiderlønn offshore. Det gjorde at partene reduserte lønna i siste halvår med 5 % og høynet lønna 5. halvår med 5 %.

De fremmøtte ble delt inn i grupper for å diskutere hvilke krav som skulle fremmes i lokale forhandlinger. Det var stort engasjement i gruppene. Mange var opptatt av lønn, overtidstillegg for arbeid i helga, lønn for å gå til kiropraktor, lege, tannlege.

Rogaland Elektromontørforening samlet de ulike svarene og oppsummerte de ulike kravene og sendte dem ut til alle tillitsvalgte i hele fylket. I ettertid av møtene vil klubbene som ikke deltok på møtene bli fulgt opp.

Statistikk:

Statistikk er et viktig verktøy for både fagforeningen og for klubbene og viktig som verktøy i de lokale forhandlingene. Det brukes mye tid på å få frem de riktige tallene for de ulike parametrene vi vil ha frem. Både installasjonsutvalget i fagforeningen og på møtene for tillitsvalgte er det alltid tema. Det ble gjort endringer i skjema for statistikken. Det ble enighet hva som skal måles, spesielt hva som er med i "høyeste fastlønn".

Snittet i bedriften er viktig å få frem i statistikken.

Innsyn:

Tillitsvalgte skal ha innsyn i den enkeltes lønn. Dette er nedfelt i 3 E systemet. Partene på bedriften skal bli enige om kriterier for de bedriftsinterne tilleggene. Etter at partene er enige om kriteriene skal bedriften sette opp hva som er den enkelte fagarbeiders lønn.

Fakta om uravstemningen for Landsoverenskomsten for elektrofagene:

Antall stemmeberettigede: (Hele overenskomsten)	11.812	
Deltakelse	7.163	60,64 %
Antall ja stemmer:	4.859	67,83 %
Antall nei stemmer:	2.014	28,12 %
Blanke / forkastede stemmer	Over 4 %	

I Rogaland viste tallene:

Antall stemmeberettigede: (Hele overenskomsten)	1.277	
Deltakelse	805	63,04 %
Antall ja stemmer:	133	16,52 %
Antall nei stemmer:	635	78,88 %
Blanke og forkastede stemmer	37	4,60 %

Fra tillitsmannsmøte i Stavanger den 19. august.

De tillitsvalgte skal deretter godkjenne innplasseringen. Da skal de tillitsvalgte se alle lønningene, også til de som ikke er organisert.

Verving:

Landsmøtet vedtok at alle skulle sette av minst en dag til verving. Alle tillitsvalgte, fra forbundsleder til klubbtiltitsvalgte skal sette av minst en dag til verving. Lederen i fagforeningen la vekt på at det nå i høst blir tatt inn lærlinger i de fleste bedrifter. Lærlingene må tilbys medlemskap rett etter at de er ansatt. Han minte om vervepremien fagforeningen satte opp etter 100 års jubileet i 2009. Vedtaket er at det skal foretas trekning blant ververne etter 100 nye medlemmer i fagforeningen. Pr. 19. august var det 22 nye medlemmer.

Verving betyr økt innflytelse for medlemmene. Til flere medlemmer vi er til sterkere blir vi. Er vi over 50 % medlemmer i en bedrift har vi krav på tariffavtale. Tariffavtale gir oss store muligheter til å få påvirkning på lønns- og arbeidsforholdene i bedriften.

IKT overenskomsten:

EL & IT Forbundet har blitt tildelt organisasjons og tariffavtalerettigheter i LO. I tarifforhandlingene mellom EL & IT Forbundet og Norsk Industri, reiste

Norsk Industri uenighet om at forbundet ikke kunne ta ut medlemmer i streik og sympatistreik.

På bakgrunn av denne uenigheten om omfangsbestemmelsene i tariffavtalen reiste EL & IT Forbundet sak for Arbeidsretten. I tariffavtalen står det at en "kan" ta avtalen i bruk ved krav om tariffavtale.

Meklingen ble dermed satt på vent til Arbeidsretten hadde avgitt sin dom. EL & IT Forbundet vant på alle punkt i Arbeidsretten. Arbeidsretten slo fast at medlemmer kunne bli tatt ut i streik og sympatistreik. I streikeuttaket /sympatistreiken var mange av medlemmene i Sandnes og Stavanger.

Partene, EL & IT Forbundet og Norsk Industri, avtalte nytt møte 26. august. Etter en rekke møter ble partene den 21. September 2010 enige om en ny tariffavtale for IKT området. I protokollen er det tatt inn i avtalen at partsforholdet endres til at overenskomsten gjøres gjeldende for EL & IT Forbundets medlemmer ansatt i NHOs medlemsbedrifter hvor hovedvirksomheten er IKT relatert. Det vil si at overenskomsten flyttes fra Norsk Industri alene til å gjelde alle NHOs organisasjoner.

Nå gjenstår å vinne erfaringer med overenskomsten.

Fra tillitsmannsmøtet i Haugesund. Fra v: Atle Stålense fra Ryfylke Elektro, Inge Johannes Kolstø fra YIT Haugesund, Erling Hjelmås fra YIT Haugesund, og Tor Helge Harde-land fra Tøgersen Elektro.

Fra venstre: Steinar Meland Apply TB Haugesund, Bengt Vestvik fra ETR, Gerhard Steinkjellå og Lars Jacob Vikse.

Lærlinginntak i Rønning Elektro

*EL & IT Klubben i Rønning og
Rogaland Elektromontørforening informerte*

Av: John Helge Kallevik

Foran: Hans Christian Nøland. Lærlingansvarlig.

Fra venstre: Lars Ivar Vikør, Jøran Lund Olsen, Christer Fuglestad, Cato W Larsen, Philip Mæsgaard, Sivert Sliper, Alexander Ohm, Even Anders Kro, Andreas Haugland.

August er tiden for lærlinginntak i de fleste elektrobedrifter i Rogaland. Rønning Elektro tar inn lærlinger hvert eneste år. To dager er satt av til informasjon, opplæring og bli kjent med bedriften.

Tirsdag 10. august hadde klubben fått en time til disposisjon for å orientere om avtaler i bedriften og EL & IT Forbundet. Det er en god anledning å bli kjent med de nye lærlingene.. I 2010 tok Rønning Elektro inn 9 lærlinger. I 2009 tok de inn 16 lærlinger. De fleste melder seg inn i forbundet Selv med finanskrisen har Rønning Elektro behov for arbeidskraft. Det er stor aktivitet med mange nybygg som skal installeres. Pr i dag er Rønning Elektro 160 ansatte og en av de største privat eide installatør bedriftene i Norge.

Lærlingene skal ha opplæring over 2 dager hvor de gjennomgår FSE, diverse informasjon om goder i bedrifter, rutiner og forpliktelser. Under disse 2 dagene

får lærlingene innføring i bedriftens personalhåndbok, utlevert verktøy og kjeledresser, og opplæring i ” handy man”, HTC mobiltelefon.

Gjennomgang av HMS rutiner er også viktig disse to dagene.

Det er installatør Oddvar Galta som er ansvarlig for dette opplegget. Klubbens oppfølging av lærlingene tar Hans Christian Nøland seg av, som lærlingansvarlig i klubbstyret.

Ellers kan lærlingene kontakte hvem som helst i klubbstyret. Men normalt er det Hans Christian som tar saker for lærlingene. Blant annet med å få lærlingene engasjert med både EL & IT Forbundets ungdomskurs og deltakelse på klubbens møter.

De siste to år er fagforeningen invitert til å informere lærlingene. Vi legger vekt på tariffavtalene, organisering, opplæring i bedriften og faget, el – sikkerhet og ikke minst de pliktene både lærlinger og andre arbeidstakere har i arbeidslivet.

Første dag som lærling i Aibel

Av Rene Wagner, styremedlem i EL & IT Klubben Aibel

Den 2. september satt de der, en gjeng med unge gutter og jenter som skulle starte som lærlinger i Aibel

Tillitsvalgte i Aibel har hatt møte og vervet lærlingene!

Etter en lang dag med mye informasjon stod de overfor siste delen av opplegget for dagen, nemlig å hilse på EL & IT Klubben i Aibel og få informasjon om hva det betyr og være medlem av fagforeningen, og hvorfor det er veldig fornuftig å melde seg inn..

På møtet var det 12 elektro/instrument og automatikere samt 3 fra VVS avdelingen. Ut av de 12 ble 9 av de medlemmer der og da, og en meldte seg inn noen dager etterpå.

Noe annet som jeg og vil si er at det er flott og se at antallet jenter innen våre fag er økende. Tre nye

jenter startet denne dagen, og viser at vi så smått er på rett vei med å få integrert jentene inn i våre ellers mannsdominerte verden, og det trengs vel til tider, for å holde oss gutter litt i ørene.

Til slutt vil jeg bare på EL & IT Klubben i Aibel sine vegne ønske alle dere nye medlemmer og lærlinger velkommen som medlemmer i både fagforening og klubb.

Håper dere får en bra og lærerik tid.

Kartell samling hos Statoil

Av: Kai Christoffersen

Den 19. og 20. august var over 50 tillitsvalgte samlet til konferanse i regi av Statoil tillitsvalgte og LO koordinerende.

Deltakere på Statoil kartellkonferanse.

På bakgrunn av avtalen mellom Statoil og LO har aktivitetene tatt seg kraftig opp og også kartellkonferanser er kommet på plass. Fra EL&IT har det i mange år vært dårlig deltakelse og det virker som om enkelte klubber ikke klarer å sende andre fra klubbstyret om klubbleder er opptatt. Dermed var det bare Leif-Egil Thorsen som deltok som klubbleder, mens Terje Hansen deltok med HMS alibi fra EL&IT miljøet. Både konferansene til ConocoPhillips og Statoil har vært gode konferanser med innledere fra selskapene som har gitt mye nyttig og spennende informasjon.

Det er synd at det bare er tillitsvalgte fra Fellesforbundet og Industri og Energi som får tilgang til denne informasjonen. Dette håper jeg EL&IT forbundets representanter har tenkt å gjøre noe med.

Dag Unnar Mongstad åpnet konferansen og tok gjennomgang på avtalen med LO, og innspill i organisasjonskampen med hva som er gjort og planer fremover.

Deltakerne fikk fortløpende informasjon fra Fellesforbundet og deres petroleumsforum og bruk av deres distriktskontorer.

Trond Løvestakken tok en lignende orientering på vegne av EL&IT forbundet med vekt på å inkludere de LO koordinerende, slik at 1-2 tillitsvalgte fra ordningen inviteres til Landstariffkonferansen og Oljekonferansen. Fra Industri og Energi fikk vi orientering av Ketil Karlsen som snakket litt om kartellkonferansen, angrep på regelverket og fylkeslegen innsats uten fullmakt for å sette regler for vekt og størrelse på en offshorearbeider.

Forretning og reserve utvikling

Ståle Tungesvik fra Statoil orienterte om selskapets planer for økt utvinning og lengre driftstid på plattformene. Det er høy produksjon men denne vil falle. Derfor er det viktig å finne nye løsninger for å øke utvinningen til å ta ut mer av reservene. Statoil ønsker billigere løsninger og vil vokse på norsk sokkel. For å investere i forskning og utvikling trenger selskapene tilgang til nye felter, og Ståle nevner Nordland 6 og 7, Lofoten og Vesterålen. Utbygging her vil gi store gevinster for lokalsamfunnet.

HMS i Entreprise

Dag to hadde tema innen helse, miljø og sikkerhet. Her kom det frem mange problemstillinger og forskjellene mellom underleverandør og operatør ble også tydelig. Det er også en problemstilling at representanter innen vernetjeneste hos forskjellige underleverandør bedrifter krangler om posisjoner og involvering.

Deltakerne fikk en god innledning på Statoil sin ivaretagelse av påseplikten, og deres tilrettelegging for arbeidstakermedvirkning.

Statoil har oppstartsmøter med leverandørene hvor både deres ledelse og verneombud er invitert. Derfor er det viktig at verneombudene også deltar. Men ofte formidler ikke underleverandørbedriftene denne meldingen videre i sitt tillitsmannsapparat / verneombud.

Oslo konferanse 31.8. – 2.9. 2010

Av: Kjetil Røysland

Da var det duket for årets Oslo konferanse. For noen var dette første gang og forventningene var store. Hele konferansen gav preg av å være godt organisert, mye bra og variert program.

Vikarbyrådirektivet, innlegg og debatt av FRP, velferdsstatens vekst og fall, klimamål og tariffoppgjør, og gruppearbeid var på agendaen. Men en må jo si at for en som er fersk i gamet, var det veldig mye informasjon på en gang og en del var i det tyngste laget. Men det var absolutt lærerikt!

Onsdag kveld var det duket for en sosial kveld med felles middag. Dette var absolutt et av høydepunktene der en hadde mulighet for å komme seg ut av konferanselokalet og få tatt drøs sammen med resten av deltakerne. Torsdagen var det elektronisk overvåkning og uførepensjon på programmet. Dette var virkelig tema som engasjerte salen, og før en var klar over det var tidsskjemaet brukt opp og det var duket for avslutning.

Kort oppsummert kan en si at det har vært en veldig lærerik og innholdsrik konferanse, med temaer som engasjerte deltakerne på konferansen. Og ikke minst å få treffe medlemmer fra land og strand og høre deres meninger har absolutt vært lærerikt.

Av: Kai Christoffersen

Mange spennende tema på Oslo konferansen og gode innledere. Boye Ullmann startet med EU direktivenes betydning for arbeidslivet, og tok for seg blant annet vikarbyrådirektivet, postdirektivet og utdanningsdirektivet.

Neste innleder var Heming Olaussen med tema om det alternativ til EØS etter en utmelding, og tok litt for seg mulige konsekvenser.

Det var også kveldsmøte med to spennende innleder som hadde fått tema som "konfrontasjon mellom FrP og fagbevegelsen". Å høre Christian Tybring-Gjedde fra FrP fortelle om partiets politikk var skremmende og står så langt vekk fra det som de aller fleste tillitsvalgte mener. Det er egentlig synd at ikke flere medlemmer fikk høre om partiets forrækt for mennesker som ikke klarer seg i samfunnet. For melding var helt klar; "det er ikke min eller samfunnets skyld og vi skal ikke ta kostnadene". Dette ble blant annet forklart med problematikk om arbeidsledighet hvor Christian Tybring-Gjedde var tydelig på at familier måtte flytte der det var arbeid å få.

Videre på konferansen var det andre typer tema med klimautfordringer og Cecilie Mauritzen fra Metrologisk institutt gav en meget god og underholdene innledning som var både nyttig og spennende.

Av andre nyttige tema var det bruk av elektroniske duppeditter, som er blitt populære i overvåking av arbeidslivet. Begynner å komme en del erfaringer og stadig vekk ser en hvordan arbeidsgiverne misbruker den elektroniske overvåkingen.

God innledning av Boye Ullmann, med Øivind Wallentinsen og Per Gunnar Salemonsens som dirigenter.

Fra Oslokonferansen med Christian Tybring-Gjedde fra FrP som innleder.

Oljekonferanse i Bergen

Av: Kai Christoffersen

Høyt under taket, men ingen forslag til løsninger!

Forbundets Olje & Anleggs konferanse ble holdt i Bergen fra 8 til 10. september og hadde mange gode saker på dagsorden. Fra Rogaland stilte åtte tillitsvalgte i tillegg av Kai Christoffersen og Leif-Egil Thorsen som sitter i forbundets Olje & Anleggs utvalg. (O&A-utvalg)

Trond Løvestakken er leder av utvalget og åpnet konferansen med Tariffpolitisk beretning og gjennomgang av tvistesaker.

Evaluering av tariffoppgjøret var overlatt forbundsleder Hans Felix som trakk frem hva forhandlingsutvalget hadde oppnådd og målt mot manglende resultater på 2-4 rotasjon offshore, og bedre ordninger på anlegg.

I den påfølgende debatten kom det tydelig frem kritikk mot manglende resultat på kravene fra miljøet og dessverre så konkluderer forbundslederen med at det bare er å vente til tariffkonferansen i Trondheim før noe ser på offshore miljøet igjen.

Det var ønsker og forslag fremsatt fra talerstolen, om at forbundets oljeutvalg skulle se nærmere på alternative måter å vinne frem under forhandlingene på. Kanskje burde den snart 10 år gamle ideen om å ha egne forhandlinger på offshoreavtalen blitt børstet støv av.

Det er ganske tydelig at forbundets ledelse ikke ønsker et sterkt offshoremiljø. Dette kommer frem i hva de sier og hva de gjør. Fortsatt brukes all energi på å argumentere om hvorfor det er umulig å skille ut off-

shoreavtalen som egen overenskomst. Hadde ledelsen brukte noen prosenter av denne energi på å få til noe, så hadde vi i dag hatt en meget god avtale. Men dessverre er det ikke slik og stadig flere medlemmer ser seg om etter andre organisasjonsformer.

Å være avslappet til dette spørsmålet er farlig for når den første klubben vinner frem med forhandlinger, slik SAFE har krevd innen Fellesforbundet, så går toget fort.

Rotasjonsordninger på land – Veien videre!

Dette var innledning til Dagfinn Lund fra LOs forhandlingsavdeling. Han tok for seg opprettelsen av fellesavtalen mellom forbundene og hvordan forbundene har praktisert denne. EL&IT forbundet har vært gode på å håndheve betingelsene i avtalen. Det er flere store problemstillinger og det blir ikke enklere når utbygger krever en rotasjonsform.

Det ble en grei debatt og forbundets oljeutvalg får nok flere utfordringen med forskjellige søknader om rotasjoner.

Offshore Vindkraft – Et reelt alternativ til Olje og gass?

Dette var et stort tema på konferansen og ble godt mottatt av deltakerne. Til å innlede hadde forbundet fått Anne Strømmen Lycke som er leder av vind satsningen i Statoil. Torleif Sætrevik som er project Manager Forewind Ownership i Statkraft AS innledet om rammevilkår. Og fra Aker Verdal (Aker Solutions) innledet Ståle K. Johansen som er klubbleder i verkstedklubben ved Aker Verdal om erfaringer og utfordringer, samt fokus på muligheter og sysselsetting. Fra politisk hold kom Per Rune Henriksen fra AP og Energi- og miljøkomiteen.

Innlederne ble satt i panel mens undertegnede hadde mikrofon og inviterte deltakerne til spørsmål og innspill i denne debatten. Dette fungerte meget bra og det kom mange gode spørsmål og svar.

Ettermiddagsøkten gjaldt Utsetting av arbeid - regelverk m.m. med innledning fra Einar Stueland, LOs juridiske avdeling. En meget viktig sak som svært mange tillitsvalgte bør være godt skolerte i, og som gjelder stadig flere medlemmer og bedrifter. Innledningen ble nok litt mye juridisk og dermed vanskelig å finne paragrafene som hjelper oss tillitsvalgte.

Siste dag av konferansen gjaldt 14 – 28 rotasjon

Fra v: Roar Gjesdal, Thor Einar Amundsen og Øivind Wallentinsen.

offshore, og veien videre. Det var innledninger fra Anders Skattkjær, 1. nestleder, Fellesforbundet, Dag Unnar Mongstad, Industri Energi Statoil Sokkel og Hans Olav Felix, Forbundsleder, EL & IT Forbundet.

Industri & Energi har hatt ordningen noen år og konferansen fikk en god orientering om timetall og hvordan avtalen ble til med de utfordringer som I&E forbundet har hatt. Fellesforbundet brukte mesteparten av tiden med å forklare deres utfordringer med rotasjoner på landanlegg, mens EL&IT forbundet har lent seg tilbake og gjør ikke noe før kravet kommer på nytt.

Av: Arild B Andreassen

Vi hadde 3 fine dager i Bergen, med mange gode temaer på dagsorden gjennom konferansen. Vi fikk god forpleining og god mat på hotellet, og været var bra, (selv om vi var i Bergen!).

På konferansen var det flere saker som hadde stor interesse for oss. Noe av det som kom fram på konferansen, var at det er et felles ønske fra hele miljøet om bedre arbeidstidordninger, men at dette er vanskelig, samt at det er lite konstruktive forslag om løsninger.

Det ble savnet mye oppbakking fra sentralt hold, og dette ble foreslått fra talerstolen. Vi fikk ikke dette godt nok frem, og etter mange advarsler ble forslaget nedstemt. Det såg ut som at dem som sitter i sentrale verv ikke tar dette spørsmålet/utfordringen alvorlig nok.

Det bør dannes en felles plattform, slik at forbundene uansett fag, har den samme arbeidsplan både offshore og på land. Bør ha felles retningslinjer, tanke og rutiner for dette.

Dette synes jeg er et mål som kunne vært mulig å oppnå.

Det som må gjøres er at forbundene sentralt, burde gjøre vedtak om en drastisk endring i samarbeidet på

Fra v: Terje Hansen, Lars Ole Ersland og Arild B Andreassen.

Fra debatten med Kai Christoffersen som debattleder.

tvers, slik at dem som er på reiseoppdrag til enhver tid har dette i ryggen. Synes at dette drar veldig i langdrag, og at vi medlemmer til tider ikke blir hørt.

Paragrafene burde ikke styre dette. Vi har med mennesker og gjøre, så stå på med dette.

Jeg vet at det er en lang vei å gå, men vi må ha fullt trykk på dette fremover. Hvis vi ikke får synliggjort våre krav godt nok, må der aksjoner til. Det er lite forståelse ute blant medlemmene for at vi ikke kommer noen vei videre med arbeidet i disse spørsmålene.

Informasjon fra Utvalgene

Rapport fra Oljeutvalget

Av: Leif-Egil Thorsen.

*Vel overstått sommer,
alle sammen!*

Siste møte i oljeutvalget, ble avholdt i Lagårdsveien 24. august. Det var stort forfall, og det viser seg at sommeren nok drar seg ut august for mange offshore/reiseklubber.

Et av hovedfokusene på møtet var hvordan vi skal få aksept og gjennomslag for kravene rundt offshore og reisespørsmål. Når en ikke klarer dette gjennom sluttfasen av tarifforhandlingene etter at en har kravene som topp prioritet, er gode råd dyre. Vi har mange forslag til hvordan dette kan gjøres, men vi trenger mye hjelp internt/eksternt for å få gjennomslag for kravene innen miljøene. Det ble fra utvalget tatt opp igjen et forslag fra tidligere og utprøvd på olje- og anleggskonferansen, som ble nedstemt med god margin, med god hjelp fra sterke advarsler fra talerstolen fra blant annet forbundslederen. Men det kan leses mer om denne konferansen et annet sted i bladet.

Det ble informert fra kartellkonferansen til Statoil som ble avholdt på Sola 19-20 august. Her ble det en grundig gjennomgang av den nye ordningen, der de LO koordinerende nå har ansvaret for 29 plattformer offshore, samt noen flytere og landanlegg. Der er nå 6 LO koordinerende der 4 er fra I&E, 1 fra Fellesforbundet og 1 fra EL&IT. Det blir veldig mye mer reising for disse, nå, men det oppleves som positivt blant medlemmene at en har bedre muligheter til å treffe tillitsvalgte enn tidligere.

Leif-Egil Thorsen, leder av oljeutvalget.

LNG anlegget i Risvika blir fortsatt fulgt opp fra fagforeningens side, etter at vi helt klart mener at det har pågått sosial dumping på anlegget i stor stil. Siste er at vi har fått muntlig bekreftelse fra en arbeider at han hadde signert en erklæring på at han tente kr. 141,75 pr. time, mens han faktisk fikk utbetalt 9,52 Euro (Som tilsvarer ca. kr. 75.-)

PTIL har satt foten ned og nektet bruk av vendbare senger på Gjød. Dette på bakgrunn av at rommene er for små, og at en da samtidig også nektet bruk av dag-natt på samme

rommene. Oljeutvalget i Rogaland Elektromontørforening støtter PTIL i sin konklusjon.

Helikopterlandingsbasene på Norske sykehus er for små til offshore helikopter. Det bygges nye landingsbaser for helikopter med 34 meters landingsdekk. Kravet til størrelse for de helikopter som er offshore er 40 meters landingsdekk, som da tilsier at disse nye offshore helikopter ikke har lov til å lande på basene ved sykehusene. Dette gjør at ved en eventuell ulykke offshore der det kreves rask innleggelse på sykehus, så vil reisetiden gjerne fordobles for å komme seg til et sykehus. (Lande annet sted!)

Det ble og diskutert hvordan det skal kunne gjøres bedre for å få kunne behandle tvister i et år der en har hovedoppgjør. Slik det er i dag, så behandles det ikke tvister fra slutten av april til august mellom EL&IT og Norsk Teknologi (NT) (Ikke holdbart)

Terje Hansen, leder av HMS utvalget.

Rapport Fra HMS Utvalget

HMS utvalget ikke hatt møte nå i sommer.

EL&IT forbundet har nå fått egen side på HMS. Adressen er: <http://www.vernesaker.com/> Den vil jeg oppfordre alle medlemmer til å bruke aktivt.

Vil bare minne på

HMS konferansen som EL&IT Rogaland arrangerer som er den 21 og 22. oktober i år. Vil til slutt minne på at vi nå i høstmørke har på refleks når vi er ute og går.

Viktig at dere også sjekker lysene på bilene og passer på at alle lyser i høstmørke.

*For HMS Utvalget.
Terje Hansen*

Svenn Åge Johnsen, leder av installasjonsutvalget.

Rapport fra Installasjonsutvalget

Av: Svenn Åge Johnsen

Det ble avholdt møte i Haugesund den 18. august i Folkets hus, hvor deltakelsen var god. Dette var det første møte etter sommerferien, og sakene og debattene var lange.

Møte la vekt på tariffoppgjøret, verving, ut-

danning og FKE.

Det ble en debatt om årets tariff oppgjør, og det var en bred enighet om at oppgjøret ikke var godt nok, sett opp mot de prioriterte kravene. Det ble diskutert om løsninger på den lave deltakelsen ved uravstemningen, og det kan se ut til at det er de tillitsvalgte som er løsningen på om vi får en høy deltakelse ved de kommende avstemningene. Deltakelsen på uravstemningen i Rogaland var lav, kun 62,8 %, hvorav 79,1 % stemte nei og 16,6 % ja. Utvalget hadde også en diskusjon rundt lokale forhandlinger, hvor det ser ut til at de fleste klubber er i starten på forhandlingene

Verving har vært og vil være en viktig aktivitet, og

utvalget har i flere møter diskutert nye muligheter for å organisere ny medlemmer samtidig som vi "pleier" eksisterende medlemmer. Det må jobbes med å få avblåst myten om at lærlinger ikke trenger å organisere seg, samtidig som vi må verve skoleelever. Læringer vil ha et spesielt fokus.

Utvalget drøftet også mulighet for flere kurser med "tyngde" som eks. kurset for automatikere. Utvalget ser det som positivt hvis leserne kommer med ønsker som kan være interessant å sette opp som kurs.

Utvalget hadde en gjennomgang av fagforeningens aktivitet angående FKE spørsmålet. Utvalget er enige om at det må holdes høy aktivitet for å informere tillitsvalgte, medlemmer, bedrift, politikere og den vanlige mann/kvinne i gate om konsekvensene ved den nye forskriften som snart skal ut (eller er ute) til høring.

Er det noe dere medlemmer ønsker at utvalget skal behandle, er det bare å ta kontakt. Nest møte i utvalget vil være 11.okt.

For installasjonsutvalget

Svenn Åge Johnsen.

Egil W Kristensen har skrevet rapporten for fagforeningens studientvalg.

Rapport fra Studientutvalget

Av: Egil W. Kristensen

Studientutvalget har så langt i år avholdt to møter. Begge møtene har vært avholdt i Haugesund. Dette med bakgrunn i at utvalgets medlemmer kommer fra nordfylket. På det siste møte som ble avholdt 2.

september var det dårlig oppmøte. Det som det ble lagt mest vekt på dette møte var å utarbeide forslag til kurser som utvalget ønsker skal avholdes i 2011.

Det utvalget kom fram til er ønsker om å avholde kurs innenfor følgende områder/temaer:

- Ungdomskurs.
- Felles grunnleggende kurs for tillitsvalgte.
- Fordypning innenfor arbeidsmiljøloven.
- Klubbstyrekonferanse.
- Videregående kurs for tillitsvalgte.
- Tale- og debatteknikk.
- Konfliktløsning.
- FKE forskriften.
- Kurs vedr. LOK § 5.
- Laging av hjemmesider.
- Datakurs for tillitsvalgte.

Det var dessverre ikke kommet inn mange forslag på kurs fra klubbene når det gjaldt kurs for 2011. Tone Robberstad fra AOF Haugaland var på møtet og informerte om datakurs som AOF Haugaland arrangerer hvor en kan ta datakort, og om LO sitt utdanningsfond hvor det kan søkes støtte fra til disse kursene. Hun informerte også om at AOF Haugaland kan skreddersy kurs hvor en kan ta minidatakort og som det også kan søkes LO stipend for inntil kr. 4.500,-.

AOF Haugaland kan også tilpasse kursene for personell som går rotasjonsordninger.

Studientutvalgets forslag til kurs for 2011 har blitt oversendt til fagforeningens styre for viderebehandling. Forslagene med eventuelle endringer vil deretter bli oversendt distriktets styre for behandling der og til slutt bli behandlet på halvårsmøte i distriktet i november 2010.

Studientutvalget vedtok på møte å invitere leder av studientutvalget i distriktet Rune Eia til å delta på utvalgets neste møte som skal avholdes i Haugesund 16.12.10.

På vegne av Studientutvalget.

Egil W Kristensen

Forumkonferanse 21. og 22. september

Av: Kai Christoffersen.

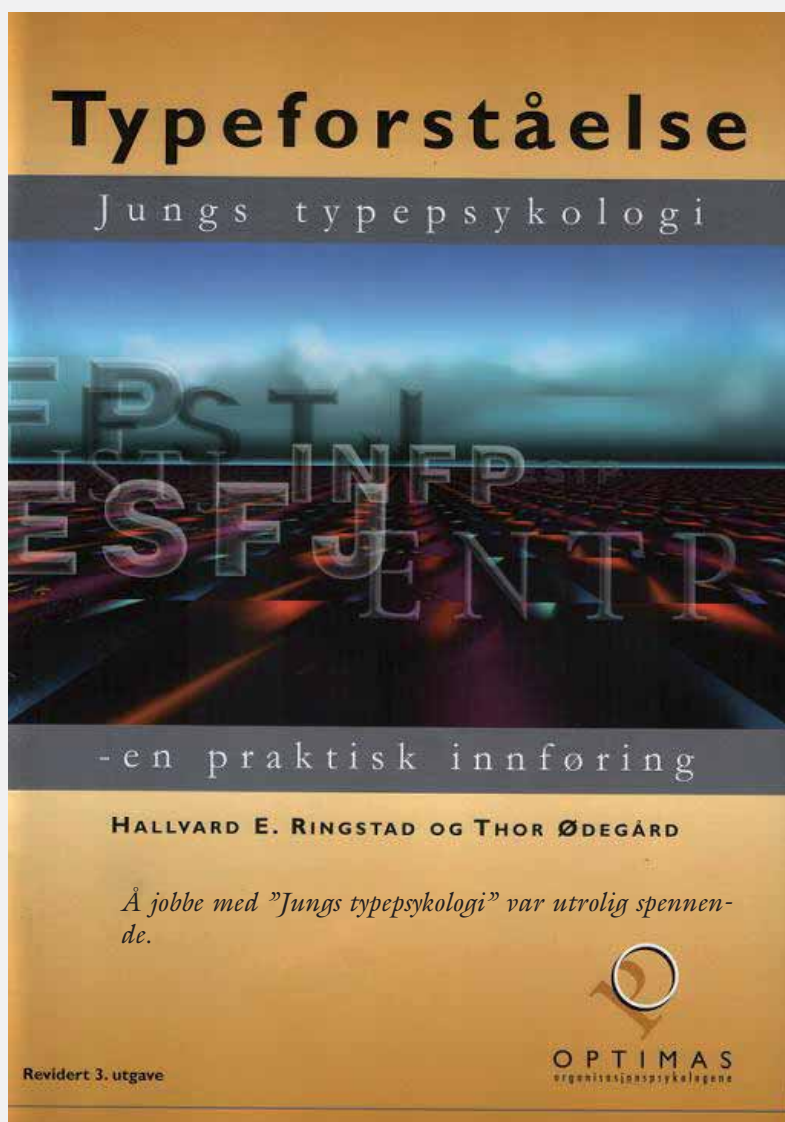
Nytt og spennende!

Forumkonferanse for administrativt og ledende personell har vært meget gode i mange år og også årets utgave ga mye nyttig lærdom til deltakerne.

Konferansens tema hadde samarbeidskonflikt som hovedtema og det spennende var måten å tilnærme seg utfordringen på. Deltakerne fikk innføring i å forstå hvilke typer de forskjellige personene er og på den måten bruke disse på beste måte i for eksempel prosjektarbeid, styrearbeid og lignende.

Med to gode veiledere i Inger Karin Larsen og Øyvind Larsen, så var det utrolig god deltakelse og "ærlighet" i gruppearbeidet og i egen analyse.

Å jobbe med "Jungs typepsykologi" var nytt for de fleste med utrolig spennende for resultatene stemte med egne erfaringer. Nå var job-

ben gjort gjennom kartlegging og analyse, og dermed kan den brukes på deltakere en skal samarbeide med.

To dager med psykologitester og gruppearbeid var slitsomt. Men når resultatene begynte å komme så gikk det veldig greit likevel. For egendel så pekte jeg meg ut som en "iverksetter" med to undergrupper som "Gjennomfører og Idéutvikler".

Andre havnet i de andre hovedgruppene som "kvalitetssikrer, Opprettholder, Veileder, Nytenker eller Formidler". Den viktigste oppgaven er å forstå de forskjellige rollene og bruke de rett. Ingen grunn til å ha ett styre som bare består av "Nytenkere" om

en ikke har andre som kan være med å gjennomføre f.eks ett prosjekt.

Ny overenskomst gjelder fra 1. mai 2010

Landsoverenskomsten for elektrofag er gjeldene fra 1. mai 2010 med de endringer som fremkommer av protokollen for meklingen.

Lønn skal etterbetales fra 1. mai. Også andre endringene i LOK er gjeldene fra 1. mai. Fagforeninger / distrikter og klubber må sørge for at dette blir fulgt opp i den enkelte bedrift.

HMS seminar i Bergen 29. og 30. september

Av: Terje Hansen, leder av fagforeningens HMS utvalg.

*Henning Solhaug, leder i HMS Utvalget i forbundet
ønsket velkommen til konferansen.*

*Han hadde en redegjørelse om hvor langt vi er kommet
i prosjektarbeidet makt, demokrati og arbeidsmiljø.*

Vi som har deltatt i prosjektet mener at dette har styrket oss i det som går på helse, miljø, og sikkerhet, og ikke minst viktigheten å ha en vernetjeneste / verneombud som fungerer.

De som har deltatt er Distriktene Møre & Romsdal, Hordaland & Sogn og Fjordane, Rogaland og Opplysningstjenesten 1881.

Det som må være en målsetning er at alle distrikter skal ha et eget HMS Utvalg, og drive et aktivt arbeid innen HMS. I handlingsprogrammet til forbundet står det at de skal ha en aktiv HMS politikk. Videre står det at ved å tilby bransjerettet tilpasset opplæring i HMS til alle HMS aktører i forbundet skal vi skape et høyt HMS nivå for alle våre medlemmer og bransjene generelt.

På seminaret hadde vi også en diskusjon rundt høringsdokumentet som går på medvirkning og medbestemmelse i arbeidslivet. Det som vi mener er viktig her er at verneombudet for en mer aktiv rolle innen omstillingsprosess, psykososiale spørsmål, kontrolltiltak, anbud og avtaleinngåelse, og tilslutt forberedelser innen arbeidsmiljøundersøkelse.

Videre hadde vi en god diskusjon på hvordan myndighetene praktiserer etterlevelse av lover og regler innen HMS. Petroleumstilsynet føler vi har en mer aktiv rolle innen sitt område kontra Arbeidstilsynet. Med det mener vi at Petroleumstilsynet er mye ute i felten på oljeplattformene og petrokjemi anleggene. Det gjør at firmaene som jobber i denne bransje har et aktivt HMS arbeid og vernetjeneste.

Her mener vi Arbeidstilsynet har mye å lære og ikke minst bedriftene som jobber innen land basert virksomhet. Noen bedrifter er flinke innen HMS arbeid og vernetjeneste, men flertallet har nok et mer avslappet forhold til dette. Årsaken til det er at Arbeidstilsynet er mer "usynlig" i felten enn Petroleumstilsynet. Tilsynene burde hatt samme midler til å gjøre jobben sin. Hadde det blitt gjort så ville nok ulykkestallene gått mye ned. I 2009 var det en dødsulykke under Petroleumstilsynet sitt område og 42 dødsulykker under Arbeidstilsynet.

Tilslutt vil jeg si at vi hadde et interessant innlegg på vikarbyrådirektivet som Stein Stugu fra De Facto holdt. Formålet med direktivet er å sikre beskyttelse av innleide arbeidstakere, og å bedre deres vilkår gjennom å innføre et prinsipp om likebehandling. Likebehandlingen innebærer at den innleide arbeidstakeren skal få arbeids- og ansettelsesvilkår som om han eller hun var direkte ansatt av innleier. Direktivet skal også bidra til å anerkjenne vikarbyråene som arbeidsgivere, og til å etablere passende rammer for anvendelsen av innleid arbeidskraft.

Direktivet er nå ute på høring og regjering og Storting skal si og mene noe om dette neste år.

Vi fra Rogaland som deltok på konferansen synes det hadde vært en god konferanse og hvor vi var aktive deltakere med gode meninger og synspunkter.

FKE Konferanse og fanemarkering i Oslo

Av: John Helge Kallevik

FKE Konferansen kom i stand på bakgrunn av DSB og Justisdepartementet sin varslede revisjon av FKE (forskrifter om kvalifikasjoner for elektrofagfolk). På tross av at DSB har varslet at det ikke skulle være noen svekkelse av forskriften, har de ute til høring endringer for utenlandske arbeidere og foretak som klart er en liberalisering av forskriften.

FKE Konferansen ble avholdt i Oslo 30. september til 1. oktober. EL & IT Forbundet var arrangør av konferansen. Over 140 medlemmer og tillitsvalgte var samlet i Samfunnshuset i Oslo, av disse var 18 fra Rogaland. Konferansen ble avsluttet med fanemarkering på Eidsvollsplass utenfor Stortinget. Medlemmene i Elektromontørenes Forening og Heis i Oslo var tatt ut i politisk streik fra kl 11 00 den 1. oktober. Konferansedeltakere og de som var tatt ut i politisk streik deltok under fanemarkeringen utenfor Stortinget.

Konferansens dag 1:

Historie – Fag og forbund:

Hvorfor kampen om faget er viktig.

Konferansen åpnet med at Dag Langer Andersen og Ove Toska tok et historisk tilbakeblikk på forbundets og fagets historie. NEKF var tuftet på faget og kampen for fagbrev, opplæring i faget og lønns- og arbeidsvilkår for elektrikerne. De to tok et tilbakeblikk fra den første fagforeningen som ble dannet i 1899. Medlemmene var tilsluttet Jern og Metall. Kampen for elektrofagene gjorde at en brøt med Jern og Metall og stiftet sitt eget forbund i 1918.

Det er varslet for flere år siden helt ny FKE. Det har vært flere forslag fra DSB. Forslaget innebærer en kraftig liberalisering av forskriften. Hovedregelen i forslaget angående midlertidig arbeid i Norge skal være at det som er å anse som lovlig virksomhet i sitt hjemland også skal kunne utføres lovlig her i landet. På denne måten blir krav til faglig utdanning fullstendig radert bort. De foreslåtte endringer går på tvers av de vedtatte krav som forbundet har stilt i den pågående revisjon av FKE.

Tor Arne Solbakken nestleder i LO

Faste ansettelser som hovedregel, vi vil begrense midlertidige ansettelser.

Tor Arne Solbakken tok utgangspunkt i Arbeidsmil-

jøloven hvor en arbeidstaker skal ansettes fast. Det er omtrent 10 prosent av arbeidstakerne i Norge som jobber på midlertidig kontrakt. Andelen er stabil siden år 2000 og noe lavere enn på midten av 90-tallet I følge SSB. Flere kvinner enn menn er midlertidig tilsatt, og flere unge er midlertidig tilsatt.

Han mente at høyresiden i norsk politikk (Høyre og FRP) vil øke adgangen til å bruke midlertidige tilsetninger, mens vi vil ha strengere regler. Økende bruk av midlertidig ansettelse skaper et A- og et B-lag i arbeidslivet som særlig rammer ungdom, yngre kvinner og ufaglærte.

Han avslutta med å kunne berolige oss med at de skal holde de rødgrønne i ørene.

Asbjørn Wahl; Daglig leder i Forsvar velferdsstaten:

Asbjørn Wahl holdt en innledning om hvordan situasjonen er i Europa i dag. Et Europa (ved EU) som har til formål å bli den ledende verdensøkonomien i verden. Ikke minst de vedtatte 4 friheter (fri bevegelse av kapital, tjenester, varer og personer). Han mente at hele treparts samarbeidet sto på spill i og med at arbeidsgiverne har sterk innflytelse på EU sin politikk. Med fri flyt av tjenester vil det bety press på tariffavtaler og gi sosial dumping. Han viste også til finanskrisen hvor ulike land sliter økonomisk og sender regningen til folket samt at de ulike stater opphever inngåtte tariffavtaler, uten forutgående forhandlinger og enigheter.

I den påfølgende debatten var de fleste opptatt av å etterspør både LO og Regjeringen sin holdning til tekstene i AML og hvorfor disse ikke er strammet opp. LO må avkreve Regjeringen med å stramme opp loven fremfor å føre saker for domstolen.

Roar Eilertsen: Fra De Facto. Fortsatt fag og jobbtrygghet I EL – fagene.

Roar Eilertsen er forsker i De Facto. Han har undersøkt forholdene i de nordiske land ved om hva de har

Øivind Wallentinsen på talerstolen med Dag Langer Andersen og Bjørn Fornes som dirigenter.

gjort med implementering av EU Direktiver I forhold til utenlandske arbeidere innen elektro. Det er åpenbart at forhold til ansettelse i samme virksomhet som installatøren, så er det ikke et eneste EU direktiv som setter dette som krav.

I tilfelle DSB og Justisdepartementet opprettholder dette krav vil det være en liberalisering som går lenger enn noe EU direktiv. Både i Sverige og Danmark er det samme krav som i Norge at en skal være ansatt i samme virksomhet som installatøren. Selv med høyredominerte regjeringer i Sverige og Danmark har ikke dette vært tema.

Krav om å godkjenne utdanning fra andre EU land så har staten 2 måneder på seg til å ikke godkjenne utdannelsen til den enkelte. I DSB har de hatt 3500 søknader til behandling. Det er kun noen få som arbeider med godkjenninger. De har heller ikke planer om å utvide staben for å kunne holde seg til 2 måneder som er kravet. Derfor sier det seg selv at de som søker og ikke hører noe svar vil være automatisk godkjent for arbeid i Norge.

Konklusjonen er klar fra Eilertsen sin side. Det kan kreves fagprøve for den enkelte som vil arbeide selvstendig i Norge og kan avholdes på norsk. Da vil en prøve sjekke ut om en har forstått det som er sikkerhetskravet som forventes i Norge.

Anne Lise Rolland, LO Juridiske. EØS og direk-

tivet 2005/ EF – rammer for FKE forskriften:

Hovedbudskapet til LO juristen var at en måtte komme med argumenter som krever avvik fra EU området ellers. Eksempelvis språk og fagprøve. Det er avviket som det tas prøver i. Ellers så må utdannelsen til en hver EU borger godkjennes. Hun kunne ikke bekrefte om fagbrev i seg selv var et avvik når de fleste land i Europa ikke har fagbrev/fagprøve.

Det kom en del frustrasjon i forhold til juristens innlegg. Debattantene mente at i all hovedsak la hun vekt på begrensningene til å kunne stille krav i stedet for å se på mulighetene.

Dag 2: Fredag 1.10.2010:

Dagen startet med innlegg fra Øivind Wallentinsen omkring praktisering av FKE § 13, arbeide selvstendig på elektrisk anlegg. Hovedbudskapet hans var at vi har mye å gå på hvor det foregår ulovligheter med blant annet: Lærlinger arbeider selvstendig, entreprenører legger jording og kabler (ufaglærte), mangel på FSE kurs hos mange. Dette førte til en god og konstruktiv debatt. Det fremkom mange ulovligheter landet rundt. Konferansen var enig om å stramme opp praktiseringen av FKE, og spesielt rundt § 13.

Hans O Felix, forbundsleder:

Forbundslederen orienterte om arbeidet med FKE

God deltagelse på markeringen utenfor Stortinget den 2. oktober.

saken og forbundsstyrets vedtak. Blant annet vedtak om politisk streik 4. November 2010. Han viste til konstruktive drøftelser med departementet. Det arbeides med å få den første høringen utsatt til den

store FKE høringen. Foreløpig har det ikke lyktes å få den utsatt. Han uttrykte skuffelse over NELFO og deres holdning. Han mente de hadde en skjult agenda hvor de ønsket mer midlertidig ansettelses og

Klar melding på plakatene.

Forbundsleder Hans Felix i samtale med Stortingsmann Sigvald Oppebøen Hansen fra Arbeiderpartiet som mottok kravene fra EL&IT forbundet.

innleie fra bemanningsbyråer fremfor faste ansettelser. For å få full trykk på saken må det arbeides aktivt ute i fagforeningene for å legge trykk på Regjeringen. Han oppfordret også til å få til positive uttalelser fra de lokale parter i den enkelte bedrift.

Debatten som fulgte viste at det var stor enighet om strategien og at det ville være god oppslutning rundt den politiske streiken **4. november**.

Fanemarkeringen utenfor Stortinget fredag 1.10.2010.

Etter konferansen ble det avholdt en fanemarkering på Eidsvollsplass utenfor Stortinget. Forbundsleder Hans O Felix holdt en appell. Han gjentok forbundets krav. Ikke minst appellerte han til de rødgrønne stortingsrepresentantene til å støtte oss i kampen for faste ansettelser og at disse ikke skal ut av forskriften. Sigvald Oppebøen Hansen (Ap) var den eneste stortingsrepresentant som møtte opp. Han holdt en appell til oss hvor han sa at forbundet og regjeringen er enige om at faste ansettelser er et prinsipp i norsk arbeidsliv. Regjeringen har samme ståsted om faste ansettelser som dere i forbundet og i fagbevegelsen generelt. Vi lytter til hva dere sier og tar det på alvor. Han tok med seg synspunktene fra dagens markering.

Avslutningsvis:

Konferansen var lagt opp til og ble gjennomført rundt våre 5 krav til FKE forskriften.

Det fremkom skremmende politikk fra EU og USA, hvor det handler i all hovedsak at det foregår fagforeningsknusing over en lav sko for å ivareta arbeidsgivernes interesser om høyest mulig profit.

En av de som aldri har deltatt på noen konferanser tidligere sier det slik:

Egil Svøren fra Helgevold Elektro Haugesund:

Siden dette var min første store konferanse med El og IT Forbundet var jeg usikker på hva som ville møte meg. Det viste seg at vi er mange som var opptatt av de samme hjertesakene.

Konferansen gav meg et inntrykk av at forbundet har mange krav å kjempe hardt for å få gjennomslag for. Temaene som ble diskutert på konferansen er viktige for faget og skapte stort engasjement. Innledernes foredrag var til tider interessante, men etter motbør i debattene var det flere av innlederne som gjorde det de kunne for å vri seg unna å svare. Debattene fikk opp mange gode forslag og også noen skisser på hvordan ting kan løses. Gjengen fra Rogaland viste seg å være en svært engasjert gjeng, noe som ble bevist ved at vi fra første stund, etter at vi møttes på flyplassen, snakket om faget vårt i 2 døgn.

Fanemarkeringen samlet bra med medlemmer, men jeg føler vel at det manglet det lille ekstra trøkket. Likevel føler jeg at konferansen var vellykket og får jeg muligheten kommer jeg til å reise på flere.

Uttalelse fra FKE konferansen:

*Uttalelse fra FKE konferansen i EL & IT Forbundet,
avholdt 30/9 – 1/10:*

Konferansen har behandla høringsbrev fra DSB av 25.08.10 ang. endringer i FKE (forskrift om kvalifikasjonskrav for elektrofagfolk) som følge av tilpasning til tjenesteloven og direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Forslaget innebærer en kraftig liberalisering av forskriften. Hovedregelen i forslaget angående midlertidig arbeid i Norge skal være at det som er å anse som lovlig virksomhet i sitt hjemland også skal kunne utføres her i landet. På denne måten blir krav til faglig utdanning fullstendig radert bort. De foreslåtte endringer går på tvers av de vedtatte krav som forbundet har stilt i den pågående revisjon av FKE, med unntak av de foreslåtte endringer i §§ 11, 14 og 16. På bakgrunn av dette avviser konferansen forslagene til endringer.

Det høringssvar som forbundet gir må gjengi de tidligere vedtatte krav fra forbundet. Disse er:

- *Den som er faglig ansvarlig (installatør) og den som utfører arbeidet (fagarbeider) skal være ansatt i samme bedrift.*
- *Inn- og utleie mellom bedrifter skal kun foregå mellom bedrifter som omfattes av forskriften (FKE), er godkjent opplæringsbedrift, har faste ansatte og har egenproduksjon.*
- *Utenlandske arbeidere skal ha tilsvarende faglige kvalifikasjoner som norskutdannede for å kunne arbeide som elektrofagarbeider. De som ikke tilfredsstiller kvalifikasjonene i FKE må avlegge fagprøve i Norge. Tilsvarende skal også gjelde for installatør.*
- *Krav til kvalifikasjoner skal også gjelde for ansatte hos produsent — det er ikke tilstrekkelig med bedriftsintern opplæring.*
- *Det må framkomme i forskriftens navn at det er en forskrift om krav til kvalifikasjoner for elektrofagarbeider.*

DSB skriver selv i sitt høringsbrev at noe av bakgrunnen for revisjonen er at: **”Loven har blant annet til formål å gjøre det enklere å etablere tjenestevirksomhet og yte grenseoverskridende tjenester.”** Hensikten er m.a.o. å legge forholdene til rette for mer ”fri flyt av arbeidskraft”. Dette vil øke omfanget av sosial dumping. Det er uakseptabelt for vårt forbund.

Forslaget fra DSB skiller mellom de krav som skal stilles til kvalifikasjoner for de som skal yte midlertidig tjeneste og de som skal etablere seg. I og med at kravene ved midlertidighet innebærer en fullstendig liberalisering, vil vi få en utvikling med forsterket press for å liberalisere hele forskriften. Dette betyr ikke at konferansen aksepterer de foreslåtte endringene til kvalifikasjonskrav ved fast etablering i Norge. Tvert i mot. Forslagene til endring på dette området er liberalisering, og følger helt uakseptabelt.

Med høringsbrevet fra DSB som utgangspunkt mener konferansen at det politiske grunnlaget forbundsstyret har satt som forutsetning for å gjennomføre den politiske streiken den 4. november nå er tilstede. Konferansen krever derfor at forbundets ledelse iverksetter den planlagte streiken og sørger for mobilisering i hele forbundet.

Sudoku

Vår populære sudoku kommer denne gangen med en enkel og en vanskelig utgave. Sender du inn begge sudoku har du to kjangser i trekningen.

Vinner av Sudoku i Samleskin-
nen nr 2-2010 ble:

Daniel Fyllingsnes
Steinsfjellet 60
5533 Haugesund

Vi gratulerer og Flax-lodd er
sendt!

Rett løsning sendes innen den
26. november 2010 til Rogal-
land Elektromontørforening,
Lagårdsveien 124, 4011 Stavan-
ger.

Enkel sudoku

2						1		
		7	9		2		8	
	4			6	1		3	
8		1	4			2		
				1	7		5	8
6	9			2	3	4		
	3			5		7		6
	5	6		4			2	1
1		9				3		

Ditt navn og adresse:

Telefon / mobil:

Vanskelig sudoku

	8		6			9		3
7			2	5	8			
2								
4	6		8					2
		3	7		4			5
		5			9	4	1	
9				3			4	6
	5					8		
	1	2					7	

Aktiviteter ut året + invitasjoner

Globaliseringskonferanse i Oslo fra 18 til 21. november med følgende innhold:

Åpningsmøtet. - Kampen for å redde klimaet - hva er Norges rolle?

Globaliseringskonferansen er delt inn i mange seminarer hvor en kan velge de tema en interesserer seg mest for. Årets tema er:

Klima, miljø og energi.

Utvikling, fattigdom og sult.

Økonomi, finans og handel.

Krig, fred, demokrati og asylpolitikk.

Arbeid, velferd, feminisme og antirasisme.

Kultur og aksjonisme.

Av bekreftede innledere kan vi nevne Audun Lysbakken, Randi Kjøs (ombord på den bordede Gaza-båten), forfatter av boka "Slave Hunter" - Aaron Cohen, Ingrid Fiskaa, presidenten for Catholics for Choice - Jon O'Brian, Patrick Bond fra Sør-Afrika (politisk økonom), Tore Linné Eriksen, den indiske økofeministen Vandana Shiva, leder av LO i Oslo - Roy Pedersen, Fatima Aguado fra spansk fagbevegelse, Gail Dines (amerikansk sosiolog og forfatter av boka Pornland), Kristin Halvorsen, den palestinske redaktøren og kommentatoren Abdel Bari Atwan og Rudy Dicks fra Sør-Afrika.

Den 15. og 16. november holdes LO Olje og Gass konferanse i Stavanger.

Tirsdag den 16. november er det halvårsmøte i distrikt Rogaland.

Onsdag den 24. november er det halvårsmøte i Rogaland Elektromontørforening.

Julemøter:

Haugesund fredag 3. desember, sted, Oxen, Sørhauggata 219

Stavanger fredag 10. desember i Folkets Hus.

Begge møtene starter kl. 19.00,. Det blir servering av mat og drikke i tillegg til utlodning av gaver og fenalår.

Foreløpig innkalling til halvårsmøtet i Rogaland Elektromontørforening 2010

Halvårsmøte i Rogaland Elektromontørforening vil bli avholdt den 24. november i Stavanger.

Foreløpig sakliste

Godkjenning av møteinnkalling og Konstituering.

FKE, Landsmøte EL & IT Forbundet mars 2011, Innkomne forslag

Tema: Er pr. Dato ikke fastsatt.

Saker til representantskapet i EL & IT forbundet distrikt Rogaland

Budsjett for 2011

Avslutning

Forslag til halvårsmøtet sendes til Rogaland Elektromontørforening, Lagårdsv. 124, 4011 Stavanger, e-post: firmapost@rele.no eller faks 51 84 04 80. Forslagsfristen er 20.oktober 2010.

Med vennlig hilsen

Rogaland Elektromontørforening, Øivind Wallentinsen, leder.

Landsmøte 2011

Av: Kai Christoffersen.

EL&IT forbundets 3. ordinære landsmøte holdes i Oslo den 10 til 14. mars 2011 og også denne gangen ønsker forbundets ledelse å belaste de tillitsvalgte med å bruke en helg til dette. Ikke mye familievennlig men en del billigere blir det å holde landsmøte gjennom helgen. At den samme ledelsen også mener at delegasjonen fra Rogaland skal sitte 9 timer på tog som forberedelse til landsmøte er utrolig og provoserende.

I forhold til vanlige landsmøte saker er det satt av en dag til tema-dag med "Energi til forandring" som overskrift. Ellers blir det mange saker som skal behandles i handlingsprogrammet og vedtekter. Distrikt Rogaland har sendt inn mange forslag etter behandling gjennom utvalgsarbeid og to styremøter. Fagforeninger og landsomfattende klubber har sendt inn sine forslag, men det har vært færre forslag fra våre tillitsvalgte nå enn til tidligere landsmøter. Så distrikt og fagforening må vurdere om inkluderingen i arbeidet i forkant har vært for dårlig, men også mange tillitsvalgte må spørre seg om de har engasjert seg i arbeidet.

På distrikt Rogaland sitt halvårsmøte den 16. november vil delegater bli valgt til landsmøte og fra distriktet skal det velges 16 delegater. I tillegg vil trolig distriktet ha med seg noen observatører.

En ønsker å fordele delegatene på bakgrunn av miljøer, verv og kjønn med mer. Selv med belastningen å bruke helg, så håper vi det blir mange forslag på kandidater til landsmøte delegat.

Fra Landsmøte i 2005 som skuffet mange tillitsvalgte som ønsket ett aktivt forbund.

Tariff med deltakelse og resultat

I fagforeningene i Rogaland og Hordaland, var det et flertall som stemte Nei.

Det var dårlig oppslutning om uravstemningen da kun 60,64 % av de som hadde stemmerett deltok i uravstemningen. Dette betyr i følge LO sine vedtekter at resultatet må godkjennes av LO. Det er da også gjort.

Resultatene i tall:

Stemmeberettigede:	11.812
Deltatt:	7.163
Antall, Ja stemmer:	4.859
Antall, Nei stemmer:	2.014

Deltakelse i prosent:

60,64 %
67,83 %
28,12 %

I tillegg var det over 4 % som enten hadde stemt blankt eller hvor stemmeseddelen var avvist.

Lærlingemøter avholdt i Rogaland i 2010

Av Egil W. Kristensen og John Helge Kallevik

Installasjonsutvalget i fagforeningen vedtok også i år å invitere lærlingene i fylket til møter i hele fylket. Både organiserte og uorganiserte lærlinger var invitert til møtene.

De tillitsvalgte i bedriftene ble også invitert til å delta på møtene.

Møtene ble avholdt i uke 37 og 38 i Sandnes, Stavanger, Sauda og Haugesund.

Følgende saker som ble behandlet på møtene:

Gjennomføring av opplæringen og gjennomføring av fagprøven for lærlingene i bedriftene. Lærlingenes lønns- og arbeidsforhold i bedriftene i forhold til lov- og avtaleverk. Det ble gjennomgått forpliktelsene ved avslutning av læreforholdet. Medlemskap i EL & IT Forbundet og hva vi står for som fagforening. Forsikringer knyttet til medlemskapet i EL & IT Forbundet.

Sandnes: Møtet for lærlingene i Sandnes-området ble også i år avholdt på opplæringskontoret for elektrofag som holder til på Forus. Oppmøtet var meget bra da det til sammen møtte 10 organiserte og uorganiserte lærlinger. 8 lærlinger fra Profitek Stavanger

AS, 1 lærling fra HS: Vagle Elektro AS og 1 lærling fra Sinus Elektro AS. 4 av lærlingene organiserte seg.

Her vil vi rette en stor takk til opplæringskontoret for elektrofag ved Knut Maubach som i år igjen stilte møterom til disposisjon for oss.

Stavanger: I Stavanger ble møtet avholdt i fagforeningens lokaler på Lagårdsveien 124. Her var oppmøtet igjen meget bra da det møtte 23 organiserte og 1 uorganisert lærling. I tillegg møtte 3 tillitsvalgte. Lærlingene kom fra følgende bedrifter: 15 fra Apply TB Stavanger AS, 3 fra Bravida Norge AS, 2 fra IKM Elektro, 2 fra Rogaland Elektro AS og 2 fra Rønning Elektro AS.

De tillitsvalgte kom fra følgende bedrifter: Ap-

ply TB Stavanger AS, Bravida Norge AS og fra IKM Elektro. Lærlingen som var uorganisert organiserte seg!

Sauda: I Sauda er det to bedrifter som driver med elektroinstallasjoner. Hvert år tar disse firmaene inn lærlinger. Vi inviterer alle lærlingene i Sauda. I år var det møte hos Sauda Installasjon. Både lærlingene i Sauda Installasjon og Ryfylke Elektro var invitert. Det var kun lærlingene i Sauda Installasjon som møtte frem. Det ble et godt møte hvor en av lærlingene meldte seg inn i EL & IT Forbundet.

Haugesund: I Haugesund ble lærlingemøtet avholdt på Gamle Slakthuset. Gamle Slakthuset er eid av Haugesund Kommune og er et kulturhus. Lokalerne ble brukt av oss til møter for tillitsvalgte tidligere i år. Her trives både tillitsvalgte og medlemmene. 18 lærlinger møtte frem, av disse hele 5 jenter. Elektrikeryrket er et yrke som passer bra for kvinner. Håper dette kan bidra til stor rekruttering av kvinner til

yrket. Lærlingene kom fra First Elektro, Jatec, YIT Haugesund, Apply TB Haugesund, Aibel, Tøgersen Elektro og Helgevold Elektro Haugesund. 4 lærlinger fra Einarsen Elektriske på Karmøy hadde meldt sin ankomst men ble forhindret fra å møte.

Det møtte tillitsvalgte fra YIT Haugesund, Jatec og First Elektro. Peder Ståle Hinderaker møtte fra Oppføringskontoret for Elektrofagene. Han startet møte med å orientere om oppfølging av lærlingene i bedriftene som var tilsluttet opplæringskontoret. I møtet meldte 5 lærlinger seg inn på møtet.

I etterkant av møtet har det ytterligere meldt seg inn en i EL & IT Forbundet.

Alle møtene begynte kl. 16.00 og varte ca. 2 timer. Fagforeningen serverte pizza, brus og kaffe på møtene. På Gamle Slakthuset i Haugesund laget de pizza horn selv. Ellers en stor takk til klubbene og alle de fremmøtte som stilte på møtene.

Alle var fornøyd med maten som ble servert.

Blod kan ikke lages, det må gis

www.GiBlod.no

I forhold til land vi normalt sammenligner oss med ligger Norge langt tilbake med hensyn til antall blodgivere. Til tross for at Røde Kors verver flere og flere, har blodbankene problemer med å få nok blodgivere. Forbruket av blod går opp og antall blodgivere er uforandret. Derfor er situasjonen forverret fra 2007 til 2008. Så store problemer med å skaffe givere som blodbankene har i 2009, kan de ikke huske å ha hatt i "manns minne". Flere snakker nå om en krise, i hvert fall er situasjonen kritisk! Behovet blir større i kommende år fordi befolkningen blir stadig eldre og vi får nye medisinske fremskritt som krever blodoverføring. Situasjonen vil derfor bli dramatisk, om vi ikke får mange flere blodgivere!

At vi har så få blodgivere gjør helse-Norge veldig sårbart i en beredskapssituasjon – og svin-einfluensaen var jo aktuell sist vinter. Dersom halvparten av blodgiverne hadde blitt syke, ville det ikke vært mange igjen for å dekke behovet ved sykehusene – for sykdom og skader som trenger blod og blodprodukter stopper ikke. I dag vet vi at noen sykehus må utsette operasjoner og sende hjem pasienter som er kalt inn til planlagte operasjoner pga blodmangel. Og blodgivere med noen blodtyper blir kalt inn til tapping allerede etter 2,5 måneder, mot de anbefalte 3. Spesielt er dette tilfelle i høytider og ferietider. Da er blodgiverne opptatt/bortreist, og kan ikke stille på blodbanken.

Årlig må ca 15.000 nye givere registreres for at antallet givere pr i dag skal opprettholdes. Dette skyldes naturlig frafall pga alder, flytting, medisnbruk, reisevirksomhet og sykdom. Disse må erstattes hvert år. I tillegg må vi få registrert minst 15.000 ekstra givere, selv med dette antallet ligger vi dårligere an enn i våre naboland. I forbindelse med den kampanjen som nå gjennomføres er så og si alle blodbanker og giversteder med! For bare et par år siden hadde ikke alle villet delta i så stor grad, men nå merker de den kritiske situasjonen ikke bare ved de største sykehusene, men over hele

landet! Reglene for å bli blodgiver i Norge er veldig strenge, kanskje verdens strengeste, og det skal de være for å beskytte både blodgiveren og pasienten. Myndighetene er veldig engstelige for at pasienter skal bli utsatt for smitte av noe slag, smitte som kanskje friske mennesker ikke vil reagere på, men som syke personer med et dårlig immunforsvar ikke vil tåle. Men dette blir en utfordring når det gjelder verving av givere fordi så mange er ekskludert allerede i utgangspunktet.

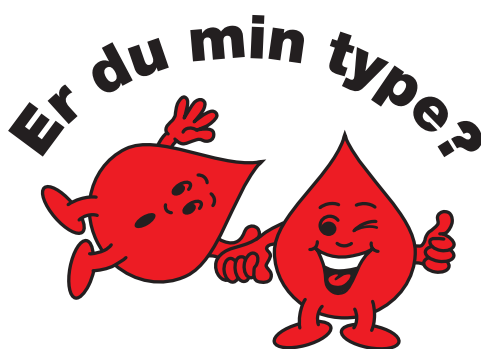
Vi ser også at "tidsklemma" blir mer og mer ut-

talt. Selv om selve oppholdet på blodbanken ikke tar mer enn en halv time, tar ikke folk seg tid til å reise til blodbanken. Dette er en utfordring som øker. I tillegg har ikke helseforetakene midler til å etablere faste mobile tappesteder i større befolknings-sentra utenom der blodbanken/sykehuset er (som f.eks. Røde Kors har etablert med stort hell i Rogaland.). I Ber-

gens- og Oslo-området har Røde Kors Blodprogram finansiert to blodgiverbusser for å avhjelpe situasjonen, under mottoet; "når ikke blodgiveren kommer til blodbanken må blodbanken komme til blodgiveren". Vi ser at dette er veldig attraktive tiltak. Mange steder rundt i landet ønsker seg tilsvarende busser, som dessverre er et kostnadsproblem.

Røde Kors har ansvar for internettsiden www.GiBlod.no der over 60 % av norske blodgivere melder seg. I tillegg har lokale Røde Kors foreninger stands og andre verveaktiviteter. Derfor vet vi at over 80 % av norske blodgivere kommer til blodbankene via Røde Kors systemet!

Tusener av nordmenn lever i dag på grunn av at noen stiller opp på blodbankene og giverstedene rundt om i landet, for å gi av seg selv for å hjelpe sine medmennesker. Det er riktignok ikke alle som kan bli blodgiver av forskjellige årsaker, men alle kan trenge blod og om en ikke kan gi selv, kan en i hvert fall verve andre!

www.GiBlod.no

En dag kan det være deg eller en av dine som trenger blod.

Oslo, 28.9.2010

Tor Ole Bergan, Røde Kors Blodprogram.

Rekruttering – Hvordan få flere jenter inn i yrket vårt?

Av: Therese Anita Holmen

Therese Anita Holmen har skrevet om rekruttering av jenter til elektriker yrket.

EL&IT Forbundet Nordland, Møre og Romsdal holdt kurs 31. august til 3. september. På torsdagen var temaet å styrke rekrutteringen til eget yrke med spesielt fokus på jenter, og motivere flere jenter inn i tillitsvalgtrollen innenfor elektriker yrket. Og for å forsterke

et tillitsvalgtapparat som er veldig manns dominert og som har behov for nye impulser.

Johanne Sørensen fra YIT i Bodø og jeg var innledere på det temaet, og disponerte dagen med kursdeltakerne. Vi hadde på forhånd fått noen temaer vi skulle innom:

- Jenter i bil og elektro.
- Regjeringens kvinnepanel
- Rekruttering rettet mot ungdomsskolen
- Rekruttering rettet mot videregående skole
- Fokus mot jenters betydning i elektrofaget
- Jenter som tillitsvalgt i klubb og forening
- Yrket vårt som "springbrett" til videre utdanning
- Kameratskap på arbeidsplassen, hva er det?

Johanne og jeg møtte hverandre første gang på tariffkonferanse på Lillehammer i 1998, og har begge 21 års erfaring i elektriker yrket. Vi synes begge det var kjekt å få innlede med et tema som vi brenner for begge to. Vi storkoste oss!!

Vi delte kursdeltakerne opp i grupper etter innledninger, og fordelte jentene rundt om på gruppene, samt at det var en egen guttegruppe. Det var gode diskusjoner i gruppene, og det er viktig at det blir satt på dagsorden. Her er litt fra temaene som ble diskutert på gruppene:

Rekruttering av jenter, hva skal til for at jenter skal velge elektrofag?

- Rådgivere/ lærere på skolene – både ungdoms, og videregående skole må bli bedre å informere og ha bedre kontakt med næringslivet.
- Jenter må delta på yrkesmesser
- Ved skolebesøk, sende unge representanter som ungdommene (jenter) kan identifisere seg med
- Informere tidlig – begynne allerede i barnehagen
- Bruke ungdomsutvalgene i fagforeningen
- Samarbeid på tvers av fagforbundene
- Bruke riktig vinkling, ikke bruke ord som "utradsisjonelle yrker", "tøffe jenter"- heller fokusere på at det "bør være" helt normalt

- Følge utviklingen i samfunnet, i forhold til holdningsendringer.

Hva skjer med jenter som er kommet i jobb innenfor elektrobransjen, og hvordan skal vi beholde dem?

- Få mer/ og gjeninnføre mer praktiske fag i grunnskolen.
- Alle ansatte skal behandles likt.
- Åpningstider i SFO/ Barnehage må tilpasses arbeidstider.
- Det må gis mulighet for flexitid.
- Arbeidsgivere og arbeidstakere må være positive til flere jenter.
- "Mange jenter kan føre til intriger"

Hvordan får vi Jenter og ungdom aktive i Fagbevegelsen?

- Bli kvitt litt av den "gubbe" faktoren som eksisterer i dag.
- Ikke lesse de ned med alle slags verv med en gang de kommer inn. Gi en naturlig vekst i gradene.
- Bruke mer tekniske hjelpemidler som pc, internett osv, for å inkludere de yngste mer. Bruke et lettere språk.
- Øke antallet i ungdomspanelet slik at det føles litt tryggere, og enklere å komme inn som ny.
- Bedriftene bør legge forholdene bedre til rette under arbeidsuka på ungdomsskolen. Ha et bedre opplegg, sånn at ungdom får litt bedre innblikk, og forståelse for faget.
- Bruke de unge i en bedrift for å representere yrke for skole elevene.
- Instruksjonskurs for lærlinger, et tilbud fra Fagbevegelsen som gir informasjon om viktigheten av klubben.
- Gi ungdommer sjans til å lage dagsorden på samlinger, både i egne og allmøter.
- Generell positiv velkomst innstilling fra alle klubbmedlemmer til "nye" elektrikere.

Alle menn i to av gruppene lovet på tro og ære at de skal gjøre alt som står i sin makt for å rekruttere jenter til yrket!

En del av gruppeoppgavene var å lage en uttalelse til Kristin Halvorsen, som ble omgjort til åpent brev. Det andre var å lage en uttalelse som sendes alle fagforeninger og Distrikt i EL & IT.

Herved oppfordrer jeg andre Distrikt og fagforeninger til å ha tilsvarende tema på sine kurs!

RETURADRESSE:
Rogaland Elektromontørforening
Lagårdsveien 124, 4011 Stavanger

Tillitsvalgte har avtalerett ved innleie fra bemanningsforetak!

Fra EL&IT info

Tillitsvalgte kan selv avgjøre om det skal inngås avtale eller ikke iht. LOK § 16.12. En slik avtale er en forutsetning for å leie inn personell fra et bemanningsforetak. Dette er resultatet etter at det er inngått et forlik mellom LO og NHO om fortolkning av Landsoverenskomstens § 16.12.

Etter en langvarig prosess inngikk NHO nylig en protokoll med LO som slår fast at de lokale tillitsvalgte selv avgjør om det skal inngås skriftlig avtale om tidsbegrenset innleie etter LOK § 16 nr. 12, jf. AML § 14-12 (2). Videre sier protokollen at dette bare er nødvendig når vilkårene for midlertidig tilsetning etter AML § 14-9 ikke er oppfylt, jf. AML § 14-12 (1).

Protokollen slår også fast at det ikke kan stilles vilkår om endring i de tariffvilkår som gjelder mellom partene. Av slag må således ikke være begrunnet i andre interesser som krav om høyere lønn eller endrede arbeidsbetingelser for øvrig.

Uenigheten har sin bakgrunn fra bedriften YIT Building Systems i Bergen der de lokale tillitsvalgte i mai 2008 nektet å inngå en skriftlig avtale med bedriftsledelsen om innleie av personell fra et bemanningsforetak. De tillitsvalgte mente heller at bedriften burde leie inn fra en elektro-/produksjonsbedrift, alternativt

ansatt de aktuelle innleide fast i egen bedrift (YIT BS Bergen).

Full seier for våre tillitsvalgte og for innleiebestemmelsene i Landsoverenskomsten

Forliket og protokollen som nå er inngått er etter vår mening en full seier for våre lokale tillitsvalgte, samt at den slår fast at LOK § 16.12 er en meget sterk bestemmelse. I hele perioden siden tariffbestemmelsen kom inn i 2006 har Norsk Teknologi på vegne av bedriftene påberopt seg retten til å fortsette innleie etter LOK § 16.12, selv om partene lokalt ikke har en skriftlig avtale om innleie. Det er nå slått fast at slik avtale skal foreligge.

Hovedforhandlinger i Arbeidsretten var opprinnelig satt til 24. og 25. august 2010 men saken er nå trekt for videre behandling der.

Forliket i denne saken har også betydning for en annen sak som forbundet har til behandling. Forbundet har arbeidet og arbeider videre med en lignende uenighet fra bedriften Aker Elektro AS, der de tillitsvalgte nektet å inngå avtale om innleie med bedriftsledelsen etter LOK § 17, dette uten at bedriften sørget for at de utenlandske innleide bedriftene skriftlig bekreftet at prosjekt/ anleggsavtalen inkludert fastlønn iht. LOK § 3E lå til grunn for innleieforholdet.

*Hjemmeside Rogaland Elektromontørforening: <http://www.rele.no/>
Hjemmeside EL&IT Distrikt Rogaland: <http://www.elogit-rogaland.org/>*